

Crítica

David Bueno

Director de la Càtedra de Neuroeducació UB-EDU1st i divulgador científic

L'ESTADÍSTICA TÉ NOM DE DONA

La història és, segons el diccionari, l'exposició sistemàtica dels esdeveniments que afecten un poble, una institució, una ciència o un art. Tanmateix, una mateixa història es pot explicar de moltes maneres diferents. Per exemple, si ens remuntem a l'inici de la història humana, les petjades més antigues que es conserven s'han trobat a Laetoli (Tanzània) i tenen 3,6 milions d'anys d'antiguitat. Per la forma se sap que n'hi ha d'homes i de dones, però no sabem de quina manera caminaven uns al costat dels altres. Tanmateix, totes les reproduccions artístiques que se n'han fet tendeixen a mostrar un home caminant al davant i una mica darrere seu, seguint-lo, una dona amb el fill als braços. El mateix succeeix en totes les reproduccions artístiques que es fan sobre com els *homes* prehistòrics pintaven dins les coves. Doncs bé, diversos estudis publicats els darrers dos o tres anys que han analitzat la forma de les mans i de les empremtes dactilars que van deixar les persones de la prehistòria quan van pintar les coves indiquen que gairebé el 50% d'aquestes magnífiques obres d'art estan fetes per dones.

El percentatge indica la freqüència relativa amb què es produeix un esdeveniment (per exemple que la pintura rupestre l'hagi pintada una dona) per cada 100 observacions, de manera que la freqüència és una de les dades estadístiques més simples. L'estadística és una ciència matemàtica l'objectiu de la qual és recopilar, analitzar, interpretar i representar conjunts de dades. S'utilitza d'una manera o d'una altra en totes les disciplines acadèmiques. Alguns dels conceptes estadístics més coneguts són la freqüència i la mitjana, però n'hi ha molts més, la majoria desconeguts per qui no té coneixements bàsics d'estadística. A més, com qualsevol altra història, la de l'estadística es pot explicar de moltes maneres, però la immensa majoria emfasitzen les aportacions que hi han fet homes. És que no

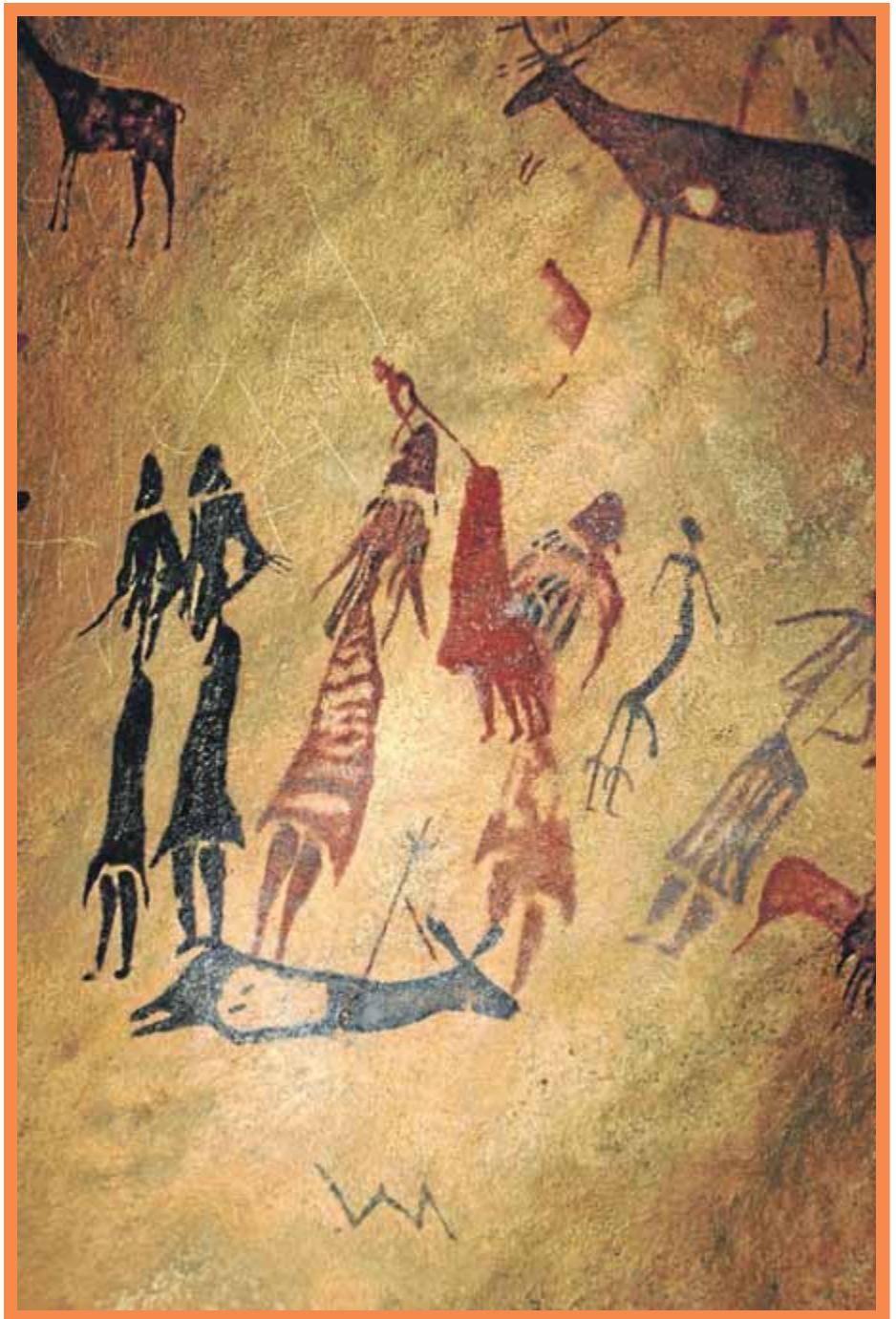
L'ALFABET DE L'ESTADÍSTICA

Autors: Lupe Gómez, Conxita Arenas, Jordi Ocaña, Yovaninna Alarcón-Soto, Klaus Langohr i Antoni Miñarro
Editorial: Edicions de la Universitat de Barcelona

LAS MATEMÁTICAS DE LA PANDEMIA

Autor: Manuel de León i Antonio Gómez
Editorial: Los Libros de la Catarata (2020)

Pintures rupestres a la Roca dels Moros del Cogul, a les Garrigues LRP

hi ha dones estadístiques, de la mateixa manera que les concepcions socials que hem heretat ens han fet pensar que en la prehistòria les dones havien de caminar necessàriament darrere dels homes o que no s'implicaven en la creació d'art rupestre?

Per abastar aquests dos aspectes, un grup de professores i investigadores –i de professors i investigadors– en el camp de l'estadística de les universitats de Barcelona i Politècnica de Catalunya, encapçalats per Lupe Gómez i Conxita Arenas, ens ofereixen *L'alfabet de l'estadística*, un llibre extraordinàriament assequible que exposa alguns dels conceptes més prominents de l'estadística ordenats segons l'alfabet, de l'A a la Z. A més, seguint també l'ordre alfabètic, ens expliquen les aportacions de vint-i-sis dones que han dedicat la seva vida a l'estadística. I per si no n'hi hagués prou, cada concepte va acompanyat d'un dibuix al·legòric fet ex-

pressament per la biòloga Alba Noguera. És, en definitiva, un llibre per gaudir amb tots els sentits dels coneixements que aporta l'estadística, de les il·lustracions que els acompanyen i de la justícia imprescindible que implica parlar de les aportacions importants que ha fet la meitat de la humanitat, les dones, a aquesta disciplina acadèmica en comptes de fixar-nos només en l'altra meitat, els homes, com es fa tradicionalment.

Finalment, per veure d'una manera diferent com l'estadística i la matemàtica són presents a tot arreu, us recomano també *Las matemáticas de la pandemia*, de Manuel de León i Antonio Gómez, en què aquests dos matemàtics expliquen les eines que es fan servir per comprendre el procés de transmissió de les malalties infeccioses com la covid-19 i per predir-ne l'evolució, la qual cosa és imprescindible per combatre-les de la manera més eficient possible.